

PROGRAM PODPORY
**ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ**

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2016/2017

Destinace (země, město): Tchaj-wan, Taipei

Jméno, příjmení: Mgr. Ondřej Geppert

Místo působení: NATIONAL CHENGCHI UNIVERSITY (NCCU)

Department of Slavic Languages & Literatures
No. 64, Sec. 2, Zhinan Rd., Wenshan Dist.
Taipei City 11605, Taiwan (R.O.C.)
www: <http://slavic.nccu.edu.tw/>

Vyučující češtiny

Doc. Melissa (Shih-hui) Lin, Mgr. Ondřej Geppert

V akademickém roce 2016/17 byly v rámci „českého modulu“ vedeny lekce v celkovém rozsahu přibližně 20 vyučovacích hodin týdně. Tyto předměty vyučují na katedře slavistiky oba výše zmínění pedagogové.

Studenti

Studium češtiny není určeno výlučně pro studenty katedry slovanských jazyků a literatur. Díky poměrně široké nabídce volitelných předmětů na NCCU je čeština nabízena v podstatě každému univerzitnímu studentovi od bakalářského stupně až po doktorský. Zájem o češtinu na NCCU má rostoucí tendenci, takže v uplynulém akademickém roce 2016/17 bylo do našich kurzů přihlášeno více než 50 unikátních studentů z různých fakult. Větší část z nich si zvolila češtinu přímo jako vedlejší bakalářskou specializaci na naší katedře. Další studenti docházeli na volitelné kurzy češtiny z jiných kateder a fakult NCCU. Studentům nabízíme především kurz jazyka na třech úrovních (I-III) a kurz konverzace na dvou úrovních (I-II). Po ukončení bakalářského cyklu zůstává pro studenty „českého modulu“ jedinou možností zahraniční pobyt, tedy pokračování studia češtiny přímo v České republice. Této možnosti zejména s pomocí českých vládních stipendií několik studentů využilo. Přibližný věk studentů se pohybuje mezi 18–21 lety.

Stručná charakteristika studia a hodnocení

V rámci studia slavistiky se čeština nachází v kategorii volitelných „modulárních kurzů“. Studenti mají na výběr ze šesti modulů. Vlastní *Český studijní program* předpokládá získání 20 kreditů v této volitelné profilaci v průběhu bakalářského studia slavistiky. Po jejich získání studenti obdrží certifikát potvrzující absolvování českého programu. Ten obsahuje dva povinné a pět výběrových kurzů. Bakalářské studium je čtyřleté. Vedle povinné ruštiny a volitelné češtiny mají slavisté na výběr také polštinu. Běží též kurz ukrajinštiny či srbochorvatštiny.

Hodnocení studentů se proporčně skládá z několika faktorů: kromě samotných zkoušek jsou to docházka, práce v hodině, příp. samostatné prezentace, domácí úkoly a projekty. Během každého semestru probíhají dvě kola zkoušek: v jeho půli a na konci. Ve zkouškovém týdnu se odehrává jak písemná, tak ústní zkouška (pro studenty kurzů konverzace). Všechny zkoušky probíhají v režii lektora. Ten následně odevzdává procentuální hodnocení všech svých studentů. Hranice pro úspěch je stanovena na celkovém hodnocení min. 60 % za kurz.

Výuková činnost lektora

Lektor v akademickém roce 2016/17 vyučoval v následujících kurzech:

Zimní semestr – Česká konverzace I (3 lekce), Česká konverzace II (3 lekce); Český jazyk III (3 lekce); Realie České republiky (2 lekce); celkem 11 lekcí. Dále výuka probíhala v rámci třítýdenního letního programu v ČR „Česko a jeho kultura“.

Letní semestr – Česká konverzace I (3 lekce), Česká konverzace II (3 lekce); Kultura střední Evropy (2 lekce); celkem 8 lekcí.

Semestr trvá ve srovnání s nastavením většiny českých univerzit poměrně dlouho – 18 týdnů. Kurzy probíhaly v zimním semestru roku 2016/17 od 12. 9. do 12. 1., v letním semestru od 20. 2. do 22. 6.

Činnosti lektora nad rámec výuky

Před zahájením i v průběhu akademického roku je nutné vypracovávat požadované metodické a kurikulární dokumenty, podobně jako podkladové materiály k prezentaci bohemistiky např. na internetových stránkách katedry. Vedle toho spolu s kolegyní shromažďujeme a editujeme eseje a úkoly studentů pro projekt žakovského korpusu češtiny. Dále se min. s týdenní frekvencí opakují individuální konzultace se studenty.

Některé akce se konají opakovaně v každém roce, jiné si letos odbyly premiéru. Mnohé z nich probíhaly ve spolupráci s *Českou ekonomickou a kulturní kanceláří Taipei (ČEKK)*. Příjemným zahájením zimního semestru bylo vystoupení zpěváka a skladatele *Daniela Dobiáše* přímo na univerzitě dne 23. 9. 2016. Jeho představení *Ro(c)ky Karla IV.* (autentický životopis nejslavnějšího českého panovníka a zhudebněná poezie středověkých autorů ze sedmi evropských zemí) v rámci oslav 700. výročí narození Karla IV provázela uvolněná komorní atmosféra. Již tradiční událostí byl vánoční *Slovanský večer* (26. 12. 2016) s netradičně

pojatou *Perníkovou chaloupkou* v režii studentů bohemistiky. Jednotlivci z řad bohemistů také pomohli na českém stánku na *Mezinárodním knižním veletrhu TIBE* (8. – 13. února 2017).

Jarní měsíce jsou potom doslova nabité různými festivaly za aktivní účasti lektora a jeho manželky. Vedle *Dne slovanské kuchyně* (3. 5. 2017) se v kampusu každoročně koná *Festival světového jídla* (17.–19. 5. 2017). Na českém stánku se sešla různorodá skupina tchajwanských dobrovolníků, výměnných českých studentů a rodiny lektora. Česká kuchyně přilákala řadu návštěvníků z řad studentů i veřejnosti. Za spoluúčasti ČEKK jsme uspořádali již třetí ročník znalostní soutěže o hodnotné ceny, tentokrát s tématem *Pražské legendy* a se zaměřením na dovednost čtení těchto kratších adaptovaných textů (9. 5. 2017). Studenti se při volbě příběhů mohli inspirovat na výstavě *Praha „matka měst“* (14. 3. – 26. 4. 2017) připravené ČEKK v Národní knihovně v Taipei.

Dařilo se také nadále rozvíjet spolupráci s partnerskou *Univerzitou Palackého v Olomouci*. Pozitivním výsledkem je účast 18 studentů a absolventů NCCU na letním programu v České republice, letos již potřetí (17. 7. – 7. 8. 2017). Ten je organizován lektorem v koordinaci s *Letní školou slovanských studií UP*. Hlavní náplní tohoto programu je dvoutýdenní intenzivní kurz češtiny doplněný o exkurze po zajímavých místech ČR a další doprovodný program.

Většinu výše zmíněných informací případný zájemce nalezne na blogu a na Facebooku, které jsou průběžně doplňovány o různé zajímavosti a aktualizovány s ohledem na události, které proběhly. Zejména blog je naplněn několika sériemi fotografií. Uvádím tedy odkazy na výše zmíněné:

<http://www.czech-nccu.blogspot.cz/>

<https://www.facebook.com/pages/Study-Czech-at-NCCU/1620611201501772>

Specifika výuky a výukové materiály

Lektor češtiny působí na NCCU v posledních třech letech, během nichž bylo možné obohatit český studijní program o kurzy konverzace s rodilým mluvčím-bohemistou a celkově rozšířit záběr studia i dalších studentských aktivit o kulturní či „zážitkovou“ sféru. Ve výuce se střetávají dva odlišné pohledy: studenta, jehož kolektivní chápání nadále reflektuje velmi silné tradici čínského jazyka a kultury, a lektora pocházejícího z prostředí evropské „jednoty v rozmanitosti“ a individualismu. Výukové metody a lektorský přístup je nutné do určité míry přizpůsobit tomuto trendu, tedy podmínkám, potřebám a charakteru výrazné skupiny čínsky-mluvících studentů. Osvojování sociokulturních kompetencí, které probíhá u euroamerických studentů téměř automaticky, znamená u asijských studentů spíše pozvolný proces v průběhu celého bakalářského studia (s výraznou přidanou hodnotou účasti na letním nebo výměnném pobytu v ČR).

Studenti katedry slavistiky na NCCU přicházejí do českých kurzů většinou již s předchozí znalostí ruštiny. I když základy dalšího slovanského jazyka pro ně mohou v češtině představovat jistý bonus (např.

podobnost lexika), přinášejí jim také nemalé problémy např. ve fonetice. Od českého lektora navíc většinou očekávají podobný trend výuky, na který byli zvyklí, tedy spíše tradiční přístup ve formě frontální výuky, podrobného výkladu gramatických jevů a drilu, systematické práce s jedinou učebnicí atp. Problémy ve výuce asijských studentů vznikají při uplatnění odlišných přístupů, vyžadujících od nich aktivní zapojení, kreativitu, projev vlastního názoru, projektovou práci aj. Snaha upozadit gramatický plán a orientovat se na nácvik řečových dovedností je značně limitována studijním kolektivem, v němž se student před ostatními raději neprojevuje, aby neudělal chybu a „neztratil tvář“.

Ve vlastním plánu kurzu i lekcí samotných tedy pracujeme s řečovými dovednostmi (*language skills*), které dostávají v jednotlivých lekcích relevantní prostor a poskytují také jasnou zpětnou vazbu o tom, čemu student po absolvování dané lekce rozumí, co umí říct a napsat. Cílové skupině studentů přizpůsobujeme určité strategie a tzv. „*micro-skills*“ v rámci jednotlivých řečových dovedností, přičemž jejich proporční zastoupení ve výuce zachováváme. V začátečnických kurzech nám jde o pochopení fonetického plánu češtiny, tedy výuku a nácvik správné výslovnosti, mj. také v kontrastu k čínštině a ruštině. Ve vyšších kurzech zase vysvětlujeme alespoň základy stratifikace češtiny a valenční syntaxe, neboť v psaných textech studentů se vyskytují příznaková slova vedle nesprávných slovních a větných spojení. Výrazným hendikepem je velmi omezený kontakt s živým českým jazykem a kulturou, který také určuje relativně nižší možnou míru nároků na znalosti a dovednosti studentů z Tchaj-wanu.

V lekcích konverzace jsme využívali učebnice *Basic Czech I-II* (Adamovič – Ivanovová 2013), *Čeština pro život 1-2* (Nekovářová 2008) a *Čeština Expres 1-3* (Holá – Bořilová 2011). Jazykový kurz na vyšší úrovni III je strukturován dle *Češtiny pro cizince B1* (Kestřánková – kol. 2011). Osvědčily se nám také knihy z edice *Adaptovaná próza* (Akropolis), stejně jako vybraná česká periodika, pokud se k nim však dostaneme. Kromě tištěných zdrojů jsme využívali internet, zejména různé volně dostupné e-learningové kurzy, modelové testy, ukázkové texty z českých www stránek a médií aj. Dále také sadu pracovních listů vlastní provenience. Pro doplnění výuky posloužily vybrané české filmy, seriály, pohádky, písně aj.

Podmínky výuky a zázemí lektora

Vybavení *Fakulty cizích jazyků NCCU*, kde jsou jazykové učebny sdíleny všemi filologickými obory, je poměrně kvalitní. Pokud si to lektor vyžádá, jeho výuka probíhá v učebně s počítačem, internetem a projektorem. Těchto klimatizovaných učeben je k dispozici hned několik. Uspořádání tříd je spíše přednáškové, takže např. pro lekce konverzace hůře vyhovující. Většina kurzů probíhá v tříhodinových blocích s krátkými přestávkami. Katedra sídlí v budově fakulty ve čtvrtém patře - je zde kancelář, Ruské centrum a knihovna slavistiky, která je lektorovi k dispozici např. pro konzultace (nabídka českých knih a učebnic je značně omezená). Knihovna v pracovně lektora, která může studentům nabídnout novější výběr české beletrie a filmů, tento nedostatek částečně vynahrazuje a slouží pochopitelně také jako zdroj pro zkvalitnění výuky.

Lektor má po určité čekací době nárok na vlastní kancelář. Ta je v jiné univerzitní budově. Pracovna je vybavena základním nábytkem a počítačem a poskytuje dostatečné zázemí a klid na práci. Lektor s rodinou jsou ubytováni ve zcela novém univerzitním bytě v obytném domě nedaleko kampusu. Velkou výhodou je lepší dostupnost pracoviště, nevýhodou vyšší tržní nájemné: bez energií činí asi 16 000 Kč (22 000 NTD) měsíčně.

Celkové zhodnocení

Při delším pobytu v zahraničí již člověk tuší, jak minimalizovat vznikající disproporce a rizika neporozumění v rovině jazykové i sociokulturní, v osobním i profesním životě. Je nutné vidět reálné limity bohemistiky ve „vzdáleném“ zahraničí. Konkrétně na NCCU došlo od akademického roku 2016/17 k omezení přímé vyučovací činnosti, které se zvláště citelně dotýká jazykové výuky. Ve výukových plánech do budoucna nás to vede k přemýšlení o alternativních možnostech a rozvoji nepřímých forem výuky jako je e-learning.

Prostor, který na slavistice čeština dostává, je omezený, nicméně rozsah a úroveň výuky se daří udržovat mj. díky rostoucímu počtu zájemců. Tyto objektivní faktory jsou dle mého názoru také hlavním důvodem toho, že lektorát může počítat s pokračováním v akademickém roce 2017/18 a nejspíše i v následujícím roce či dvou. Smlouvu se zahraničním lektorem univerzita prodlouží vždy o jeden akademický rok – neděje se tak automaticky a vedle požadavku katedry je vyžadován souhlas rektora. Veškerá jednání s Tchajwanci jsou ale velmi solidní – jak v akademické sféře, tak např. v administrativě. Zasluhou kolegyně *Melissy Lin*, stejně jako některých dalších kolegů, se daří překonávat nastalé problémy. Spolupráce s *ČEKK Taipei* také probíhá v nadstandardní rovině a provází ji oboustranný zájem.

Klady i zápory uplynulého akademického roku bych ilustroval na nově iniciovaném semináři Středoevropská kultura (letní semestr 2017). Zatímco samotné otevření nového předmětu provázeného zájmem posluchačů je úspěchem, vlastní realizace naráží na různé limity. Původní záměr propojení přednášek lektora a hostů se podařilo uskutečnit jen částečně kvůli nedostatku finančních i lidských zdrojů. Jako přednášející mi nakonec vypomohli např. výměnní studenti ze středoevropských zemí (Litva, Slovensko), velký dík patří slovenské straně, resp. úřadu, za zprostředkování přednášky *Dr. Miroslava Musila* (4. 5. 2017).

Značný zájem studentů o naši kulturu by skutečně stálo za to podpořit např. nákupem či zapůjčením lidového kroje, aby potom nedocházelo k situaci, kdy ve videoklipu propagujícím česká studia na NCCU vystupují studenti v ruských krojích. Jsou to možná detaily, ale právě ty vytvářejí celkový dojem a povědomí o České republice. Přesto se domnívám, že česká stopa je v Taipei už znát a lze ji vnímat všemi smysly, třeba právě ochutnáním některého ze skvělých českých jídel na festivalovém stánku vždy v květnu.